

Universal Declaration of Human Rights - Kasem

© 1996 - 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

LOGO BAŃA TIGISIM NABIINA NWE-LAO WADE

PULIM

De na sɛ we nabiina ŋwea de logo baŋa chega chwoŋa wadɛ maama kugu zege logo maama wopwolo, de chega de yezura baŋa ne.

De na sɛ we de na ba tɔge chega chwoŋa to mo jaane nikantɔgo de tigura de popɔra ko twi nabiina laŋa ne, ye nabiina maama yaa lage se wopwolo de yezura yaa taa wora.

De na sɛ we nɔɔno maama taa tei o tete se tigura de popɔra ye taa wora, fefeo de peenem ŋwaane, se wadɛ sem ja kuri.

De na sɛ we teene maama taa jege wolim, de ni sɛɛm de mimɔɔ.

De na sɛ we "UN Charter" tɔɔ kom paŋe ko sɛ wadɛ sem ŋwea wolim ŋwaane se baara de kaana taa ye bedwe logo ywonni de wopwolo de yezura ŋwaane.

De na sɛ we UN Tigisim teene dem maama ke nimɔɔ se chega chwoŋa wadɛ sem ja kuri nabiina zula de wopwolo ŋwaane.

De ta na sɛ we ko yaa lamma lanyerane se de ni wadɛ sento kuri se ko ja wopwolo de yezura ko ba logo baŋa.

De Laam wo se we

"General Assembly" dem pɛ

Logo Baŋa Tigisim Wadɛ sem se ko taa ye woŋ-kolo kodoo na wo woli ko ja wopwolo de logo fɔgem de yezura na wo pa nabiina ŋwea taa jege kuri logo baŋa maama ne to.

Wadaa 1

Ba loge nɔɔna maama se ba taa ye bedwe mo ba ŋwea de ba chega seini, ye fefeo teira kɔtaa. Wɛ pɛ ba swa de boboŋa mo se ba taa ye nubiɯ daane ye ba jege da ŋwaŋa.

Wadaa 2

Logo baŋa tigisim wadɛ sem pɛ chwoŋa se nɔɔno maama taa jege chega chwoŋa na wo pa ba ŋwea taa jege zula to. Wadɛ sem ta we ba ba fee nabiinu o chega chwoŋa ne naa ba chɛɛse o dwi o yetana, o logo lane, o wɛ jɔɔɔ naa o boboŋa ŋwaane. Wadɛ sem ta we ba ba jege se ba taa chɛɛse nɔɔno we o ye baaro naa kaane, kwoo o jejegero naa ba na loge o mɛ to ŋwaane.

Wadɛ sem ta tage se woli da we popɔra ba jege se ka taa wora nabiina laŋa ne ba teo politiksi naa ko wadɛ naa ko na ye kolo to ŋwaane. Naa ba pɔɔre nɔɔno we o nwoŋi teo kolo ta na wo vere ko tete to ŋwaane.

Wadaa 3

Ko ye nɔɔno maama chega chwonja mo se o taa ɲwe ye fefeo naa foonee teira.

Wadaa 4

Wadaa kam we nabiin-yeiku naa kabɛ totona naa kabɛ pipio daa ye taa wora logo banja ne.

Wadaa 5

Ba ba jege chwonja se ba pa nɔɔno yaare cham yerane ko na wo manje se nabiinu yaare tei to.

Wadaa 6

Nɔɔno maama ye nabiinu mo o ze paɲ o wo mɛ maama logo banja yoba. Logo banja wadɛ sem maama yiga ne, wadaa teira na wo ta we o dae nabiinu.

Wadaa 7

Nabiina maama ye bedwe mo wadaa yiga ne. Wadaa choo nɔɔno maama mo; ka ba pɔɔre nɔɔna ka yaga. Ka kwoli nabiina maama mo se wolo wolo ye chɛɛse o dwonj.

Wadaa 8

Nɔɔno maama wae o saɲ nɔɔno o dwonj kɔɔte delo maama wone nenɛɛne ko tu na ke o chɔge teo kom wadɛ selo na pa nɔɔno wom ɲwea ywona to.

Wadaa 9

Ba baa wane ba ja nɔɔno yɔɔ yerane ba gare ba ke o peena diga naa ba zeili o o teo ne pa o vo zoora te-gaa ne.

Wadaa 10

Ba na jaane nɔɔno fee wora se ba di o sareya kɔɔte ne lanyerane ko manj de teo kom wadɛ na tinji tei to ba ni o seene o chɔge naa o wo chɔge.

Wadaa 11

1. Ba na jaane nɔɔno we o chɔge o manje waarem ba na wo di o bora tata ba ba jege chwonja ba te we chɔge fee wora se ba pa ko tu chwonja se o ja lɔya de sareya tiina se ba woli o se ba di taane dem kɔɔte ne.

2. Ba baa wane ba ta we nɔɔno yaa ke o chɔge naa ba ta we o ve se o yaa ke kolo na manje keim chega chwonja ne to, ye ka manja ne wadaa yaa teira ko ɲwaane. Ko kwaga ne tata ba baa wane ba pa nɔɔno waarem na dage de dwoi waarem delo dwi o deim yaa na wo jwonj o na chɔge manja kalo to.

Wadaa 12

Ba ba jege chwonja ba daane nɔɔno yɔɔ yerane o bobonja keiri seini, naa o diga tiina, naa o sɔɔɔ de o pwola totona seini. Ba nam ba jege chwonja ba ke o kekeo kolo na wo chɔge nɔɔno wom yu to. Wadaa kanto choo nɔɔno maama mo o kekeo maama seini, ye daanem teira.

Wadaa 13

1. Nɔɔno maama wae o beiri o bobona na lage tei ye o zoore o bobona na lage me maama to, o teo ne.

2. Nɔɔno maama wae o nwon teo de teo, naa o tete teo ne o beiri o vei teo kodwon ye o jwoora.

Wadaa 14

1. Nɔɔno wolo maama na ne chem o teo ne, o wane o duri o vo o taa zoore sateene dedwonna ne o wopwolo de yezura nwaane.

2. De ko de, o cham dem na dae nenene politiksi lana ne ko wo taa chamma se o duri o nwon. O na choge teo kom wade ge mo naa o kekeo kom na wo de UN wade sem na mane tei to sateene dedwonna baa se de jwon o mle mle.

Wadaa 15

1. Nɔɔno maama jege teo, o na nwon me.

2. Ba baa wane ba zeili nɔɔno o teo ne, naa ba fee o se o ye leiri teo o bobona na lage tei to.

Wadaa 16

1. Baara de kaana na bege ba ti to wae ba di daane ye ba yetana, naa ba na nwon tekolo, naa ba na toge wechona kalo dwi to baa wane ko cheini ba se ba ye di daane ba lo kaka. Ye ba kadiri seini ba maama ma daane, ba zora de ba nwea seini, ye ba wae ba yage daane mana de mana, ba tete bobona na lage tei.

2. Kadiri wio ye baaro de kaane tete yerane na se se ba zo daane, ye ko dae we nɔɔno mo fee ba to.

3. Saka tiina - baaro de o kaane de o bu - mo ye sayu kugu takeiri wone. Konto nwaane tekeiri dem de teo kom maama jege se ba taa ni ba bana ne mo, ba taa choo ba wolwanno maama wone.

Wadaa 17

1. Nɔɔno maama wae o jege o tete nyɔɔne wonno, naa o de o badwonna wae ba tei wonno daane.

2. Ba baa wane ba vere nɔɔno wonno naa ba pa se o ye taa lage wonno.

Wadaa 18

Nɔɔno maama wae o bon o na lage tei. O wae o ke o bobona keiri, o wae o toge wechona kalo dwi o na lage to; o nam ta wae o leiri o wechona naa o bonem o yerane naa o de kaka, ye o bere nɔɔna wechona kam o taane de o totona seini.

Wadaa 19

Nɔɔno wae o nyɔɔne o bobona na lage tei. O wae o te kolo maama o na bone o yu ne, ye nɔɔno ba jege chona se o cheini o ni. O wae o beiri labaare o bobona o daare o pae labaare dwi maama labaare tonno de walese bam maama wone se de jage jei mamma.

Wadaa 20

1. Nɔno maama wae o tɔge o zoore asemble naa tigusim dwi maama na ye yezura tigusim to.
2. Ba baa wane ba fee nɔno se o zo tigusim delo o na ba lage to.

Wadaa 21

1. Nɔno maama wae o tɔge o di o teo gɔmente paare; o nam ta wae o tɔge o voti o kuri nɔna o ke gɔmente dem wone.
2. Nɔno maama wae o jwon wolim delo o teo gɔmente na jege de woli de nɔnbia maama to, ko ma da ko ma da.
3. Gɔmente maama dam wo taa tɔge de nɔnbia kwora na we tei to mo. Nɔnbia bam kwora kam mo yei ni ka bere nɔnbia bam na wo kuri ba gɔmente dem paare tiina tei to. Kurim dem jege se ko de voti lao naga mo, se nɔno maama voti o bobona na laga tei to, ye se ko de voti wadaa kam naga chekke.

Wadaa 22

Nɔno maama teo gɔmente jege se de taa choo o nwea lana ne de de dam, de de naduni dedaane de na jege nimɔrɔ tei de sateene dedwonna to se ko pa nɔno wom nwea ja kuri se o wane o ji nɔno lanyerane.

Wadaa 23

1. Nɔno maama wae o ke toton; o wae o kuri o bobona na de toton delo, ye fee wora se toton dem taa jege kuri na pa o ywonni de wopwolo ye o ba lia we ba wo zan ba le o toton dem ne to.
2. Nɔno maama ka, ye ko ba chuli o na ye wolo dwi to, jege se o taa jwon nweo na mae de o toton dem dam na mae tei to mo.
3. Wolo maama na toɔa ko maɔ se o nweo taa ye zegere se ko wane ko ni o tete dedaane o diga tiina lanyerane. Ko ta maɔ se o taa ne fee o totona jei ne.
4. Nɔno maama wae o tɔge o zoore totona jei tigusim yalo na wo woli o o totona lana seini to.

Wadaa 24

Nɔno maama jege chwonja se o taa jege sio de sio maɔa, dedaane hawase bagera o na o ke totona jei ne to; ye o ta wae o jwon daa bem wone o jeini ɔɔɔ ne o sia ye ba baa le o nweo wone.

Wadaa 25

1. Fee wora se nɔno maama taa nwe nwea na jege kuri ye ka ywoma ka pae o tete de o diga tiina to. Ko maɔ se wodiiru, zora jei, assibita na ni yezura seini to dedaane won-telo maama na wo woli pa se nwea taa ywoma to taa wora. Fee ta mo wora se wolim taa wora ko pae nɔno maama nenene o na ba toɔa, o na weela, naa o na jigi nabwom jaweo nwaane, o na ye badeim naa kadeim, o na kwe naa nɔno na ye zore tu, o ware se o ni o tete baa ne.
2. Fee wora se ba taa fage ba ni niina de bia baa ne lanyerane. Bu maama, o jege kwo yoo o ba jege kwo yoo, ko maɔ se ba ni o baa ne mo ba woli o se o ke nɔno.

Wadaa 26

1. Nɔ́no maama jege choŋa se o ke sikuuli. Sikuuli veĩa, ko zege prameiri sikuuli ko vo yi Junia Sekondeiri Sikuuli, wo taa ye zɛɛra mo, ye ko ta ye fefeo mo se bu maama vo sikuuli se ko yi konto. Tɛkenekal Sikuula de totoŋa berem sikuula nenɛɛne Kɔlɛja de wo taa wora se balo na wo vo da to vo. Univesiti de sikuula kamuna yadwonna de wo taa wora se balo na paase ba tɛɛsa lanyerane to vo.

2. Sikuuli veĩa naa tɔn-yeino ye se ko pa nɔ́no swa mo poore se o wane o lɔre kolo maama na lana ko pa nabiino se ko ja wopwolo de yezura ko ba to. Ko jege se ko ja nimɔɔ de badwoŋo mo ko ba de sateene logo baŋa ne, de nabiina dwi maama de wɛjɔɔna dwi maama se ko zeini logo baŋa tigisim totoŋa dwi maama na woli logo maama yezura to.

3. Tiina jege chwoŋa se ba kuri ba na wo taa lage se ba bia zamese tɔnɔ sikuuli delo dwi wone to.

Wadaa 27

1. Nɔ́no maama wae o tɔge o ke o nabaara kekeo o na lage tei, de keina yadwonna, de "Science" na jaane wodonno telo maama ko ba nabiina jirim naa wolim ŋwaane to.

2. Nɔ́no maama na popone o tɔnɔ o na yei kolo maama logo lam ŋwaane to, fee wora se ba zeini naa ba woli o se o nɛ ko maana.

Wadaa 28

"United Nations" nia yanto ye se ko pa nabiino maama logo baŋa wolim, de wopwolo de yezura mo.

Wadaa 29

1. Nɔ́no maama jege fee totoŋa se o ke o na zoore takeiri delo maama ne to se ko pa se o taa ye nɔ́n-ŋwem se o ŋwea ke ywonni.

2. Nɔ́no fee totoŋa keiri wone o jege se o dɛ wadɛ sem na lage tei to mo. O ba jege se o ke o gaale naa o ke o chɔge badwonna wo. O nam ba jege chwoŋa o ke o chɔge kɔɔ ywonni de nɔ́no wopwolo, kɔɔ zula ŋwaane.

3. Nɔ́no maama na tɔge nabiina ŋwea de logo baŋa chega chwoŋa wadɛ sento o jege se o tɔge "United Nations" na lage se ko dɛ tei to mo.

Wadaa 30

Nɔ́no, naa nɔ́na, naa teo ye zaŋ ba boŋe we ba wo wane ba ke woŋo se ko leiri naa ko chɔge nia yanto ba na tiŋ tɔnɔ konto ne to.
